

A szegedi dolgozók is követelik:

Szabadságot Manolisz Glezosznak!

Megmozdult a világ emberisége, hogy visszakapja szabadságát Manolisz Glezosz, a hős görög hazafi. A világ minden részéből táviratokban és levelekben tiltakoznak az emberek és követelik Glezosznak, s a többi jogtalanul fogvatartott görög hazafinak a szabadságra helyezését. Hazánk dolgozói szintén hallatják szavukat ebben az egész világot átfogó tiltakozó mozgalomban. Szeged népe is táviratokban és levelekben követeli, hogy kapja vissza szabadságát az Akropolisz hőse, a görög nép hő fia.

A Szegedi Kenderfonógyár dolgozói üzemrészenként tartották röpgyűléseket, ahol a felháborodás hangján szólottak a görög reakciók erői tevékenységéről, s arról, ahogyan most koholt és hazug rágalommal Glezosz életére törnek. Minden üzemrészben aláírták a dolgozók azokat a tiltakozó leveleket, amelyekben ez áll: »Mi, a Szegedi Kenderfonógyár dolgozói tiltakozásunkat fejezzük ki Manolisz Glezosz, a görög nép nagy fia katonai bíróság elé állítása miatt. Szabadságot Manolisz Glezosznak!«

Röpgyűléseket tartottak a Szegedi Jutáárugyárban is, ahol a többi között arról is beszéltek, milyen hőstettet hajtott végre Glezosz Görögország hitleri fasisztamegcsallása idején, s azután a második világháború befejezésével hogyan munkálkodott a békéért, a haladásért. A jutáárugyáriak tiltakozó

A Szegedi Tudományegyetem dolgozóinak tiltakozása

A Szegedi Tudományegyetem dolgozói is tiltakoztak Manolisz Glezosz és a többi görög hazafi pere ellen. Az Országos Béketanácschoz továbbításra küldött levelükben — amelyet az egyetem professzorai, oktatói és dolgozói valamennyien aláírtak — a következőket állapítják meg:

»A Szegedi Tudomány-

táviratukban a többi között követelik Glezosz és a többi jogtalanul perbefogott görög hazafi szabadságra helyezését, mert valamennyien igaz hazafiak és koholtak az ellenük emelt vádak.

A Szegedi Textilművek délelőtti műszakjának tagjai a munkaidő után, a délutáni műszakban dolgozók pedig a munka megkezdése előtt tartották röpgyűléseket az üzemrészeken. A röpgyűléseken táviratot szövegeztek, amelyben a többi között ezt írják a dolgozók: »Felháborodással értesültünk arról, hogy Manolisz Glezosz és a többi görög hazafi ügyét katonai bíróság tárgyalja. Követeljük, hogy Glezosz polgári bíróság előtt hallgassák meg, ahol védekezni tud. Követeljük, hogy ne ítélkezzen katonai bíróság a görög hazafiak felett! Követeljük Glezosz azonnali szabadonbocsátását!«

Több szegedi üzemben, a Szörme- és Bőrruhaipari Vállalatnál, a Víz- és Csatornaműveknél, a Fémipari KSZ-ben nagygyűléseket tartottak. A nagygyűléseken táviratokat fogalmaztak és arra kérték a békebizottságokat, a vállalatok vezetőit, hogy juttassák el tiltakozásukat Párizsba, a Glezosz és társai megmentésére alakult nemzetközi bizottsághoz.

A városi tanács dolgozói is egységesen tiltakoztak pénteken délután Manolisz Glezosz és a többi görög hazafi perbefogása ellen és követelték azonnali felmentésüket.

minden igaz ügyért harcolni kész szolidaritás nevében és tiltakozunk a proletár internacionális nevében.

Manolisz Glezosz a legembertelenebb gyűlölet közepette, fasiszta gyilkosok világában mert és tudott a görög nép hősi fiaként szembeállni a hitleri hordákkal. Felhívta a világ haladó dolgozóinak figyelmét a görög dolgozó nép szenvedésére, megaláztatására és megurcoltatására, de bátorságra is. Ez a bátorság, ez az igaz hazafiság akkor találkozott a világ valamennyi hazáját szerető ember elismerésével és együttérzésével. Mi, a Szegedi Tudományegyetem dolgozói a görög néphez szólunk, ne engedje annak az igaz embernek elpusztítását, aki ember tudott maradni az embertelenségben és csak egyetlen bűne van, hogy szereti hazáját és küzd népe szabadságért.

Az ősszel néhány háznál nem végezték el a szakipari munkákat a Ságváritelepen. A Szegedi Építőipari KTSZ dolgozói most pótolják a mulasztottakat. A múlt héten a mázolóok dolgoztak a Szabó János utca egyik szép ikerházának lakásaiban.

a szegedi műemlékvédelemről

lokzatokkal épületeket, mint amelyeket Szegeden, a Klauzál téren, vagy a Széchenyi teret és a Tisza-partot összekötő utcákban látnak. Azonban ezek jól sikerült példányait továbbra is gondosan őrizzük, mert az utánunk következőknek kell megmutatnunk, milyen volt a századforduló Szegedje, amelyből épp e napokban igyekezünk, sok problémával, bajjal küszködve, de már mutatkozó eredménnyel egy korszerűbb és társadalmi rendszerünkhöz méltó várost formálni.

Szeged, az a kevés magyar városok egyike, amelyet tudatos tervezői elgondolással alakítottak ki annak idején. A rekonstrukció építészének munkája általában — ezt nem mi, hanem nap mint nap az egyre sürűbben ide látogatók mondják el — nem volt rossz. Egységes városkép, jó összehatás alakult ki a Lenin körúttal határolt területeken, amelyet jól sikerült házsorok, házcsoporthoz, terek »városképi védelmével« akarunk megőrizni az utókornak. A városkép-védelem fogalma alatt lényegében azt értjük, hogy a kialakult, egységes hatást biztosító területeken, házcsoporthoz, házcsoporthoz (Szegeden a Széchenyi téren, Klauzál téren, a Lenin körút egy-egy szakaszán) tartózkodunk minden olyan környezetkialakítástól, az épületek, utak, parkok olyan átépítésétől, olyan új épület emelésétől, amely zavarná a kialakult városkép egységes összehatását. Másrészt pedig igyekezünk a házakat úgy renoválni, a homlokzatokat úgy kialakítani, hogy az oda nem való és a kapitalista kereskedelem szülte, kiugró, hivalkodó, ormóttan cégtáblák, üzletportálok és a zavaró részletek eltűnjenek.

A városkép-védelem mindkét ilyen oldala megfelelően érvényesül már Szegeden. A városi tanács végrehajtó bizottsága magas színvonalú elvi irányítása nyomán úgy tervezik és építik az új, alakítják át a régi épületeket az egyes műemlékvédelmi, városkép-védelmi szempontból fon-

tos területeken, hogy azok az elmondottaknak megfelelően javítsák az összehatást. Azonkívül — különösen az utóbbi hónapokban — az egyes vendéglő-, üzletlakatásoknál, tatarozásoknál arra töreksznek, hogy megtisztítsák szép épületeinket a földszinten korábban ráaggatott rossz kirakatoktól és más zavaró építményektől.

Mindinkább méltányolja a közvélemény a végrehajtó bizottság, a tanács és a más területeken dolgozó szakemberek ilyen törekvéseit. Egyre több szegedi gyönyörködik mostanában az újjászülött épületek látán. A fővárosi szakemberek — így olyan szaktekintély, mint Gerő László — többször hivatkoznak a helyes szegedi gyakorlatra és a szakkönyvekben egyre több ismertetés, kép jelenik meg egy-egy műemlékvédelmi és városkép-védelmi szempontból jól rendezett szegedi épületről.

Utalni kell röviden e helyen a Szegeden is meglévő két szélsőséges nézetről a műemlék- és városkép-védelem gyakorlatával kapcsolatban. Elsősorban tervezők, építésszek körében találkozhatunk azzal a felfogással, hogy egy-egy régi épületet, szolgáiban kell visszaalakítani, megfelelően annak rendeltetéséről, funkciójáról. A földszinti üzlethelyiségek, vendéglők külső és belső kialakításánál merültek fel legtöbbször ezek a nézetek. Mereven alkalmazkodnak a korábban szűk, ajtó- és ablaknyílásokhoz, kicsi, alkalmatlan kirakatokat akarnak kialakítani. A műemlék-épületeken a neonreklámokat sem szívelik stb. Tudvalevő pedig, hogy a megfelelő kirakat nemcsak az üzlet, hanem a város ékessége is, amelynek meghatározott feladata van az áruk propagálásánál, a vevők tájékoztatásánál.

Másik véglet az egyes kereskedelmi vállalatoknál jelentkezett, amikor túlzott igényt támasztottak nemcsak a kirakatoknál, hanem a túlméretezett reklám- és cégtábláknál, eleve lerontandó egy-

egy szép épület esztétikai hatását. Ezek a túl lelkes szakemberek viszont pont a kirakatnak, a reklámnak adtak túl nagy jelentőséget, megfeledkezve arról, hogy az illusztrív propaganda nem az a csodaszor, mely ellensúlyozza az esetleges belső — az áruválasztékkal, a kiszolgálással stb. kapcsolatos — fogyatékoságokat. A nézetek sokszor élesen ütköztek az elmúlt évek és hónapok folyamán Szegeden egy-egy építkezésnél vagy restaurálásnál.

Azóta a két szélsőséges nézet vallói sokat »leadtak a negyvennyolc-ból« és az építésszek, tervezők egyike-másika nem tartja a kereskedőket a városkép elcsúfítóinak, néhány kereskedő viszont a tervezőket megszállottaknak és a szocialista kereskedelem titkos, vagy nyílt ellenségeinek. A városi tanács végrehajtó bizottsága nem kis »koordináló« hatást fejtett ki ezekben a kérdésekben. Azonkívül a műemlékvédelem hivatalos irányzata — mint legutóbb a Haza-fias Népfőnt rendezte országos ankéton is kitűnt — hasonlóan az esztétikai, stílári, valamint a funkcionális követelmények összehangolása felé hajlik, s ennek hatása már érezhető nálunk is.

A műemlékvédelem — a legkiválóbb szakemberek megfogalmazása szerint — a népkultúra emelésének egyik eszköze. A korszerűen megóvott és a hagyományokat is megfelelően érzékeltető építészeti műemlékek ugyanis pontosan azt a nevelő feladatot teljesítik, mint a múzeumok. A hatalmas »műemlék-együttesek«: Visegrád, Esztergom, Veszprém, Sopron, Diósgyőr és a budai vár mellett már sok kisebb vidéki műemlék is alkalmas a dolgozó emberek tudásának, kultúrájának gyarapítására. A műemlékvédelem helyes gyakorlatának továbbfejlesztésével a szegedi harminchat műemlék is egyre inkább betöltheti majd ezt a hivatást.

A prémiumról

Mindig jól jön

a családnak egy kis pénz. Kétszeresen jól pedig akkor, ha nem is nagyon számítanak rá. A prémium éppen ilyen: sosem szabad rá túlságosan várni, és éppen azért öröm, ha fizetik. Sokat humorizálnak is róla; sokat bosszankodnak is vele kapcsolatban, különösen, ha elmarad.

Mi is az a prémium? Fizetés? Nem. Fizetés nem lehet, mert akkor egyrészt nem maradhatna el, másrészt semmi értelme se volna külön, negyedévenként osztogatni. Akkor bizonyára fizetéskiegészítés? Az sem. A prémium olyan jutalom, melyet a dolgozók kiváló munkateljesítményükért, az előírt külön feladatok teljesítéséért vagy éppenséggel túltejesítéséért kaphatnak.

Ez a prémium helyes fel-fogása, s ha valahol nem így vélekednek róla, nem ezen az alapon osztják szét, akkor lesz csak igazán sok baj vele.

Sokan vitatják a jelenlegi

műszaki prémium-rendszer méltányosságát, igazságosságát. Példákkal igyekeznek bizonyítani, hogy az a mód, miként a cél- vagy tervjutalmakat kiosztják, nem helyes. Arra azonban kevéssé gondolnak, hogy nem a prémium rendszerében van a hiba, hanem abban, ahogyan azt némelyek értelmezik. Megemlítettek például a Szegedi Vasöntődében, hogy igazgató három vezetőállású dolgozó olyan magas prémiumot kap, hogy a többieknek alig marad a keretből.

Ez igaz is. A vasöntődé évi műszaki prémiumkerete 40 ezer forint. Ebből hasit ki egy bizonyos összeget felettes szervük, a Kohó- és Gépipari Minisztérium a három vezető prémizálására. Az elmúlt esztendőben az igazgató több mint 12 ezer, a főmérnök 11, a főkönyvelő 7 ezer forint körüli prémiumot kapott. Hárman együttvéve tehát nagyjából kétharmadát kapták az üzem keretének. A többi 16—17 fő műszaki dolgozó a keretösszeg egyharmadát kitevő prémiumban részesült. Igazságos ez? Semmi esetre sem!

A prémium-rendelet azonban sehol sem írja elő, hogy ennek így kell lennie. Nyilvánvaló, hogy a minisztériumban vetették el a súlykot, amikor a három vezetőállásúnak túlságosan magas prémiumösszeget jelölték ki, és nem gondoltak arra, hogy az üzem többi műszakjába ez rossz vért szül. Elkedvetlenül őket, s nem fordítanak gondot kellőképpen ilyen feltételek mellett üzemük műszaki fejlesztésére.

Korántsem azt mondjuk, hogy a jól dolgozó vezetők nem érdemelnek magas prémiumot. Az igazgatóktól, főmérnököktől, főkönyvelőktől igen sok függ, és törekvéseiket kellő módon szükséges is jutalmazni. Csúpan az arányok eltolódása helytelen.

A helyesen kiszabott prémium

a termelés egyik motorját képezi. Érdekes és elgondolkoztató a készíterszámglyár esete. Az itt ténykedő műszakiak 1958 első feléve óta nem jutottak prémiumhoz. Hogy miért nem kaptak, annak oka könnyen magyarázható: a gyár negyedévről negyedévre elmaradt a tervteljesítésben. Mi történt vajon ebben az üzemben? Azt gondolhatnánk, hogy a műszaki gárda szárnyakat kapott, s minden erejét latba vetette, hogy leküzdje az elmaradást, a terv maradéktalan teljesítését. Nem így történt. Ezek az egyébként nagy szaktudású emberek fokról fokra elkedvetlenedtek. A hullámvölgy egészen az idei év első negyedéig tartott, mikoris a készíterszámglyár felettes hatósága engedélyezett számukra — a »bizalom előlegeként« — 50

A prémiumosztás

napját még talán egy idegen is észreveszi az üzemben. Minden szobában arról beszélnek; mérlegelik, számítgatják, hogy ki, miért, mennyit kapott. És észre vehető este a családban is, amikor a kereső leteszi az asztalra a borítékot. Megérkezett a nem várt öröm, s jön a tervezetés: mire gyűjték a pénzt, ruhára, bútorra, motorra, amire éppen szükséges. Nem várt öröm a prémium — és mégis sok baj van vele. Kevesebb lenne a baj, sőt meg is szűnne, ha mindenhol betartanák a szabályt, ha a vállalat vezetése összeülve a pártszervezettel és az üzemi bizottsággal, mindig gondosan mérlegelve osztaná el a kiváló munkateljesítményért, az előírt feladatok teljesítéséért járó jutalmakat.

Fehér Kálmán

Történelmi idők

1919
július
12

Gömbös Gyula levelet intézett »Franci« barátjához, azaz Julier Ferenchez, a Vörös Hadsereg vezérkari főnökéhez. »Velem igazat adsz nekem, ha azt állítom, hogy e szörnyű helyzetben a magyarság érdekében meg kell tartanunk, meg kell mentenünk azt, ami megmenthető. A kibontakozás útját könnyen találjuk meg.

Horthy ellentengernagy Szegeden megalapozta a magyar nemzeti hadsereget. Csatlakozással hozzá a Vörös Hadsereg nemzeti érzelmű tisztjeivel.« — írja. Nem valami biztató jelenség a tisztai offenzíva előtt, hogy a Vörös Hadsereg vezérkari főnöke ilyen jó viszonyban van az egyik legkiemelkedőbb ellenforradalmárral. Gömbös ugyancsak levéllel fordult a Vörös Hadsereg vezérkarában lévő ellenforradalmár

tisztek szervezett csoportjához, akik tőle kértek tanácsot. Gömbös utasítja őket, hogy próbálják a Duna-Tisza közét megtisztítani a megbízható vörös egységektől, a Tanácsköztársasághoz hű parancsnokoktól és politikai biztosoktól, s utána forduljanak Budapest ellen. Ha ez nem sikerül, csatlakozzanak a szegediekhez. Persze, olyan erejük nincs az ellenforradalmár tiszteknek a Vörös Hadseregben, hogy bármelyik javasolt lépést is megtegyék. További hazárduló lépések azonban állandóan várhatók: ezektől a tisztektől.

Szegeden hivatalosan is átvette a kormány vezetését Ábrahám Dezső. A régi kormányból csak Teleki és Varsány maradtak meg a külügy, illetve kereskedelemügy élén. Horthy hadsereg főparancsnok lett. Természetesen magával vitte kedvencét, Gömbös Gyulát is.

A kormányprogram egyébként ígér fűt-fát, hogy a franciák támogatását és esetleg a munkásság rokonszenvét megnyerje.